REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următorele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner., Heinrich Schalek. A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. Iuliu Leopold (VII Erzsebet-korut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o serie garmond pe o colonă 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seria 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXVII.

„GAZETA" iese în fie-care ți
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 24 cor., pe șese luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Dumineca 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Dumineca 8 fr. pe an.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brasov
Administrațiunea, Piața mare, Têrgul Inului Nr. 30. etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe șése luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe șése luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 277. Brașov, Miercuri 15 (28) Decemvrie. 1904.

Tisza bate toba cea mare.

Incă dieta n'a fost disolvată, abia mâne se întrunesce prima óră după serbători și deja se desemnéză conturile viitórelor lupte electorale pestul de vădit aprópe în tóte ținuturile din Ungaria și Transilvania.

S'a gândit guvernul Tisza la tóte eventualitățile, și-a croit planul cum se combată mai cu succes oposițiunea unită maghiară — căci de acésta se trateză în rêndul întâiu — dér n'a uitat nici de naționalități. Mai ales printre Sêrbi și printre Slovaci se simte de pe acum „mâna tare", care vrea să-i împingă și pe unii și pe alții în tabêra guvernamentală, îngrijind mai cu sémă ca sê fie paralisate, décă nu altfel cu forța, tóte nisuințele și planurile partidelor naționaliste.

Și-a pus în gând contele Tisza sê mișce tóte spre a împedeca sê fie realeși în cercurile lor cei vre-o patru naționaliști slovaci, cari s'au putut strecura în dietă cu ocasiunea alegerilor dela 1891, presidate de Coloman Szell. Tot așa agitéză prin foile subvenționate pentru ca și Sêrbii sê alégă guvernamentali venind în ajutor guvernului.

Este așa-dér o acțiune combinată, care sub pretext de a-se da concurs guvernului, ca sê înfrângă obstrucțiunea și sê restabilescă ordinea în parlament și în țéră, tinde a zădărnici ori-ce mișcare independentă în sînul Slovacilor și a Sêrbilor.

La alegerile trecute Slovacii au fost întru câtva pe sub mână sprijiniți de partidul poporal maghiar. Acum și acest sprijin îl vor pierde Slovacii, pentru-că partidele oposiționale sunt hotărîte a se alia pretutindeni, unde singure n'au șanse a reuși, dér cu naționalitățile nu vor sê pacteze în nici un cas, și mai bine preferă sê învingă un candidat al guvernului, de cât un candidat naționalist.

Fără îndoială, că nici față cu Românii Tisza nu va procede în mod diferit de acesta. Ba aici, după semnele ce s'au arătat deja de mult, va desfășura o activitate și mai mare spre a câștiga aderenți pentru politica sa „salvatóre". Va face sê pórte stégul și sê bată toba cea mare prin tóte cercurile locuite de Români, chemându-i sê între în óstea tiszaistă.

S'a vorbit mult de un „pact" încheiat cu Românii de pe la Arad, care s'ar trage încă dela cunoscuta fraternisare la „masa ospitală" a rêposatului episcop Goldiș. Ori esistă „pact" ori nu, efectele fraternisării aceleia se anunță deja. Foile maghiare ne spun, că Vicarul dela Oradea-mare va candida în cercul electoral Ceica cu program guvernamental

Casul dela Ceica dă de gândit, căci e vorba de un Vicar episcopesc român ceea-ce de sine ne face sê ne întrebăm, care este rolul ce l'a reservat prelaților și preoților noștri contele Tisza la viitórele alegeri?

Scim bine, că tóte guvernele ungurescí, dér mai cu sémă guvernul lui Coloman Tisza, tatăl ministrului preșepinte actual, au băgat la tóte acțiunile lor mai însemnate și pe prelații noștri în calculul lor. S'a făcut tot-déuna mare presiune ca ei sê sară în ajutor guvernului.

Contele Tisza de sigur va face presiune asupra episcopilor noștri și în fața alegerilor viitóre dietale și a celor ce vor mai urma, — căci e vorba ca dieta sê fie și a doua și a treia óră disolvată, până ce Tisza o va crede destul de curățită de bóla obstrucțiunei.

Ca tot-déuna în asemeni momente, Archiereii noștri se vor afla în mare încurcătură, nesciind cum sê iésă din dilemă.

Am dori ca Românii noștri sê nu lase a fi seduși nicăiri și în nici o împrejurare de considerațiuni față cu cunoscutele „greutăți", cu cari au a se lupta Archiereii noștri din causa presiunei guvernului și sê nu cumva sê crédă, că ar fi bine și de folos ca pentru încunjurarea acestor greutăți séu pentru ușurarea lor sê deserteze de la causa sfântă a partidului național român.

Ne purtăm însê cu speranța, că, avênd în vedere timpurile estra-ordinare și critica situațiune a poporului român, Archiereii noștri nu vor uita, că mai pre sus de ori ce presiuni și amenințări ale puterei, stă și trebue sê stea consciința datoriei lor naționale.

O desmințire caracteristică în afacerea proiectului Berzeviczy. Corespondentul din Viena al diarului *„Independance Roumaine"* a fost raportat nu de mult acestui diar, că guvernul imperial de la Berlin ar fi dat sê cunóscă, într'un mod confidențial și delicat guvernului Tisza, că noul proiect de lege pentru reforma școlară, depus în camera din Budapesta, a produs o impresiune penibilă în cercurile naționale germane. „Gazeta de Colonia" în numĕrul sêu de la 20 Dec. n. vine însê și desminte acéstă scire, dicênd că ar fi luată din „domeniul fantasiei". — Evreii de la „Neue Fr. Presse" reproducênd desmințirea „Gazetei de Colonia" esclamă: „O scire română tendențiósă"!

Natural, că cei de la „Indep. Roum." n'au putut sê trécă peste acestea în tăcere și, ca sê dovedéscă că totuși acea scire n'a fost scósă din vênt, citéză ceea-ce a scris semioficiósa „Wiener Allg. Ztg." despre încordarea germano-maghiară, dicênd între altele: „Cu multă circumspecțiune și tact, guvernul german a comunicat celui maghiar, că Germania, fără sê se amestece în afacerile interne ale Ungariei, va fi penibil afectată prin aducerea unei astfel de legi".

Mai spune fóia bucurescénă, că și jurnalele ungurescí au adus acéstă scire și n'au primit nici o desmințire de la ambasadorul imperiului german din Viena, contele de Wedel.

In cele din urmă n'ar fi pentru nimeni surprindĕtor, că cercurile oficiale germane simpatiséză, séu mai bine dis se prefac a simpatisa cu nebuniile șoviniste maghiare, — bine sciind înainte ce sfîrșit vor avé.

Cestiunea sufragiului universal în Ungaria.

Profesorul de la universitatea din Budapesta Dr. Carol *Kmety* publică în ediția de Crăciun a diarului *„Egyetértés"* un articol lung asupra dreptului sufragiului universal din punct de vedere al politicei naționale maghiare. Profesorul Kmety este acela la care s'a fost referit contele Tisza într'un discurs al sêu din cameră, pentru a-și invedera teoria sa, că „voința națiunei" o representă majoritatea din dietă. Dăm următórea parte din interesantul articol al profesorului Kmety:

„Nu în numele umanismului, nici al democrației, séu chiar al radicalismului, ba chiar nici în numele drepturilor egale ale omului, — ci *pentru statul maghiar și numai pentru acesta și pentru salutea lui, considerăm de bun dreptul sufragiului universal.*

„Cele câte-va sute de mii de alegĕtori din națiunea de 20 milióne, sunt în realitate numai o fracțiune a marelui popor; în mânile acestei fracțiuni este pusă de-abinele tótă puterea de stat și municipală; este o adevĕrată *oligarchie* acésta (puterea minorității.)

„Trezvia sentimentului de stat, devotamentul moral în serviciul ideii de stat, respectul față cu ordinea etică și de drept a statului și alipirea față de instituțiunile lui, apoi dimpreună cu aceste consciința cetățenéscă, ca sorginte puternică a patriotismului și ca zăgaz al internaționalismului, nu pot sê trăiéscă și sê se desvólte decât în membrii activi ai națiunei. Deși împărtășirea de dreptul electoral nu deșteptă în milióne de cetățeni forțele morale amintite, totuși acel drept le cultivă. Prin aceste forțe statul maghiar devine mai puternic, organismele sale mai influente în tóte direcțiunile. Sê ne gândim numai, cât de mult ar cresce puterea și autoritatea parlamentului nostru, décă nu sute de mii, ci milióne și-ar pune în cumpĕnă greutatea lor; cu cât mai mult ar puté sê resiste el pericolelor politice, décă și-ar arunca rădĕcinele mai adênc în straturile cele mai largi ale poporului?

„Acéstă crescere a autorității parlamentului este o necesitate ardentă de stat nu numai în afară, față cu imperalismul austriac, ci și înăuntru pentru asigurarea echilibrului puterilor ce distribue între sine suveranitatea. Fără de a lua nouĕ forțe, dieta nóstră este un factor fórte inegal pe lângă puterea principală de guvernământ, care mereu cresce. *Montesquieu* a dis, că libertatea piere acolo, unde echilibrul organismelor puterilor principale se clatină."

In continuarea espunerilor sale, profesorul Kmety afirmă, că sufragiul universal n'ar provoca o prea rapidă schimbare de direcție în conducerea statului și n'ar mări pretinsul pericol din partea naționalităților. Etă ce dice el:

...*„Nunc ad fortissimum.* Ce efect ar avé *generalisarea dreptului electoral asupra pericolului naționalităților?*

„Temerile celor mai buni patrioți își iau hrana din opiniunea aprópe generală, că prin sufragiul universal se multiplică numĕrul deputaților eșiți din sînul naționalităților, deci și însemnătatea și greutatea lor în parlament. După noi, acésta póte se urméză și prin intrarea în activitate a naționalităților, pe lângă dreptul electoral esistent. Dér în mĕsură mai mare nu póte sê urmeze în urma sufragiului universal. Căci bine sê se înțelégă, lărgirea dreptului electoral nu se referă unilateral numai la naționalități, ci *în aceeași proporțiune și la Maghiari.* Cu alte cuvinte, e fórte probabil, că *proporțiile actuale ale puterilor nu se schimbă esențial, căci cresce în medie pe o formă numĕrul alĕgĕtorilor maghiari*, adecă numĕrul celor fideli statului, *ca și numerul acelora, cari eventual sunt accesibili pentru agitațiunea naționalistă.* Cercurile în cari alegĕtorii maghiari sunt covîrșitori adi ca număr, își vor menține proporția numerică și după introducerea sufragiului universal, ba décă luăm, că acest drept devine proporțional avantagios mai ales pentru elementul indistrial, în care Maghiarii sunt mult mai bine representați ca celelalte populațiuni, sunt prospecte ca numĕrul alegĕtorilor maghiari sê créscă și mai mult...

„Ni-se pare sigur, că pericolul naționalist nu se póte invoca nici aici, decât ca *mumus*, ca *protext* în contra sufragiului universal, care trebue considerat de salutar pentru statul maghiar și pentru ideia națională maghiară..."

Profesorul *Kmety* dice în altă parte a articolului sêu, că aderenții sinceri ai dreptului electoral universal pot sê fie în Ungaria numai aceia, cari pretind, ca sê se dea acest drept „fie-cărui cetățén ungar de gen bărbătesc, fără deosebire de clasă, naționalitate ori confesiune, care are vêrsta cerută, care nu stă sub urmările unei crime morale, e capabil de câștig, nu e avisat la ajutor public, și nu stă sub tutorat de ori-ce natură". Nu se póte recunósce alt cens, decât censul etății și nu se póte pretinde de la cel ce se bucură de acest drept, decât garanția, că posede *capabilitatea politică.*

Mișcarea electorală.

Candidații guvernului în slovăcime.

Din listele de candidați, ce le publică diarele maghiare vedem, că guvernul Tisza și-a pus de gând sê nu mai lase a întra în viitórea cameră nici un deputat naționalist slovac.

La *Senice*, cerc pe care l'a representat Francisc *Veselovsky*, guvernul candidéză pe fostul viceșpan din Nitra Stefan *Krausz*, care fusese ales în Ersekujvar.

In *Vagujhely*, cerc curat slovăcesc, va candida *Vietorisz* Miklos contra unui Slovac.

In *Verbo*, cerc representat de naționalistul *Valasek*, guvernul își va pune de asemenea candidatul sêu. Tot așa la Nitra, Sakolța ca și în celelalte cercuri din slovăcime.

Partidul poporal, care dispune de câte-va cercuri printre Slovaci, se feresce a da vre-un ajutor candidaților slovaci independenți, — bag' sémă în urma lo-

zincei ce a dat'o Apponyi, că acolo unde un candidat guvernamental stă faţă 'n faţă c'un candidat naţionalist, alegětorii opoziţionalĭ maghiari mai bine sĕ-şĭ dea votul pentru candidatul guvernului, decât pentru candidatul naţionalist.

Vocĭ de pressă.

„Narodnost“ din Zimony, fóie sêrbéscă subvenţionată de guvern, agită în favórea contelui Tisza, pe care-l laudă ca pe unul, care vré sĕ facă rînduială în ţéră.

„Zastava“ (radical) din Neoplanta apeléză la alegětorii sêrbĭ sĕ respecteze disciplina de partid şi sĕ se feréscă a face tovărăşie cu vr'una din partidele maghiare. Partidul radical sêrbesc stă pe basa politicei de resistenţă pasivă şi până în momentul de faţă n'a hotărît încă sĕ părăséscă pasivitatea.

Acelaşĭ organ crede, că oposiţia maghiară n'a început lupta numai contra lui Tisza, ci mai vêrtos contra Vienei. Acţiunea oposiţiei merge în direcţie curat şovinistă şi numai regreta sĕ póte, că în politica maghiară nu se aude încă nimic despre egala îndreptăţire a naţionalităţilor.

„Obzor“ din Agram ḑice, că Croaţii trebue sĕ privéscă indiferenţĭ la crisa parlamentară ungară. Partidele maghiare tóte profeséză principii şoviniste, prin urmare pentru Croaţĭ este indiferent, care din ele va învinge. Naţiunea croată e avisată la propriele sale puterĭ, de aceea resistenţa faţă cu politica şovinistă maghiară Croaţii trebue s'o organiseze în patria lor.

Din camera română.

(Discuţiunea asupra proiectului de lege pentru organisarea învĕţămêntului particular.)

In şedinţa de Sâmbătă a camerei române s'a început discuţiunea asupra *proiectului de lege pentru organisarea învĕţămêntului particular*, presentat de ministrul Haret. Raportor d-l I. Bianu.

Deputatul *Marghiloman* própune amânarea discuţiunei generale din causă că situaţiunea actuală politică a împedecat pe deputaţĭ a studia acest proiect de lege, din care unele disposiţiunĭ sunt în conflict cu Constituţiunea ţĕriĭ. Intr'o ţéră vecină (Ungaria) — ḑice oratorul — reforma învĕţămêntului a produs protestărĭ violente. N'ar trebui sĕ fim şi noi acusaţĭ de a atenta la libertatea învĕţămêntului printr'o lege întrodusă în mod pripit.

Ministrul *Haret* luând cuvêntul constată, că proiectul fiind studiat de comitetul delegaţilor şi fiind distribuit deja de Mercurĭ între deputaţĭ, tótă lumea a avut timp pentru a-l studia. Décă oratorul semnaléză inconveniente de ordin constituţional, n'are de cât sĕ le indice.

Amânarea discuţiei generale se respinge.

Dep. Tache *Ionescu* luând cuvêntul în discuţia generală, spune că proiectul este inoportun, şi atinge principii constituţionale. Articolul 23 din Constituţie garantéză libertatea învĕţămêntului, întrucât nu atinge bunele moravurĭ şi ordinea publică şi decretéză de obligator învĕţămêntul primar în România. Tot ce nu e conform cu acest articol, este ilegal. Proiectul acesta este isvorît dintr'o concepţie autoritară cu totul extraordinară, deórece conţine disposiţiunĭ, carĭ jignesc libertatea învĕţămêntului garantată prin lege. Oratorul citéză şi comentéză unele din aceste disposiţiuni, precum fixarea salarielor profesorilor secundarĭ, disposiţiunea că un strĕin nu póte deschide şcólă, decât după ce a stat 3 anĭ în România, faptul că proiectul împedecă pe părinţĭ a-şĭ trimite copiĭ la şcólele, pe carĭ ei le preferă etc. Proiectul e destinat sĕ acopere o greşală: procesul călugăriţelor. Deórece proiectul din cestiune e plin de asemenea erorĭ fundamentale, oratorul declară, că va vota contra lui.

D-l P. *Carp* arată, că proiectul acesta în primul rênd nimicesce principiul constituţional, suprimând libertatea învĕţămêntului privat, chiar décă el întrunesce şi e în conformitate cu tóte disposiţiunile legei. In continuare d-l Carp constată, că în sînul partidului liberal au intervenit neînţelegerĭ, chiar o desbinare, şi cei carĭ au provocat-o, represintă partea cea mai bună şi mai alésă din partid. Lupta, care se dă acum în sînul partidului naţional liberal, nu trebue privită *ca o luptă dată în contra unei singure persóne, ci ca o manifestare, care tinde spre evoluţiune*, şi decĭ spre viitorul şi fortificarea partidului liberal. De aceea crede, că tineretul, care luptă şi tinde către o asemenea evoluţie, nu-şĭ va inaugura frumósa pornire, prin a vota o lege ca cea propusă de ministul Haret. Oratorul declară, că va vota contra legei.

Ministrul *Haret* rĕspunde, că în tot timpul, cât a stat pe banca ministerială, nu a presentat parlamentului nicĭ un singur proiect de lege, care sĕ nu fie isvorît din cele mai adêncĭ necesităţĭ didactice. Omenii, carĭ vor judeca cu mintea limpede şi cu cuget curat, nu vor avé nimic de reproşat acestui proiect. Adresându-se d-lui T. Ionescu, ḑice, că nu din anumite consideraţiunĭ politice a procedat în sensul sciut faţă cu institutele catolice, ci din convingere şi sinceritate personală. Declară, că décă i-s'ar mai presenta de ḑece orĭ asemenea casurĭ, tot de atâtea orĭ va lua mĕsurĭ reprimatorii. In fine analiséză şi esplică în mod sumar disposiţiunile proiectului de lege.

Inchiḑêndu-se discuţia, legea se pune la vot şi *se admite cu 57 voturĭ contra 6.* —

Lăţiţĭ cultura plantelor industriale în popor!

II.

In agricultură avem plante, carĭ nu rentéză de loc, fie că se cultivă la locurĭ şi în regiunĭ nepotrivite, fie că nu le scim îngriji în de ajuns, unde alte plante ar puté sĕ renteze pămêntul şi munca de 10 orĭ mai bine. Acésta forţare şi silă, şi a nóstră şi a naturei, evident că ese în paguba nóstră.

Intre aceste este cucuruzul în prima linie, alimentul de căpetenie şi iubit al poporului nostru, şi orĭ şi cât ar ţiné poporul la cultura şi facerea lui, de cele mai multe orĭ se înşélă şi folosul lui este imaginar. Chiar şi în România, în câmpia plană şi mănósă, unde în timp de 30—40 anĭ n'a gunoit încă nimenĭ, cu clima ei căldurósă şi înfierbêntată, şi unde ţĕranul se razimă numai în porumb, bărbaţii politicĭ şi de sciinţă se întrébă cu drept cuvênt, décă ţéra mai póte merge înainte cu cultura esclusivă a porumbului.

Décă porumbul se face, el se vinde mai pe nimica, sub influinţa concurenţei Americei n'are căutare, n'are nicĭ preţurĭ, şi pentru arêndaşii marĭ şi marii proprietari el nu mai rentéză ca sĕ-l cultive în regie şi muncéscă în banĭ, ci-l cultivă de obiceiŭ numai dându-l în dijmă şi în parte la locuitorĭ, orĭ în *pogónele desevîrşite.* ce aceştia au sĕ le muncéscă gratuit, pentrucă le-au dat pămênt de cultură în parte, orĭ că le-au învoit vitele la păşune.

Decĭ décă pentru cei marĭ şi bogaţĭ cultura porumbului, luată în sine, nu rentéză, óre ea sĕ renteze pentru ţĕranĭ, carĭ se duc sĕ-l pună la mai multe poste depărtare în parte, în dijmă etc.?

Şi pentru ţĕranĭ, când se face, când nu se face, folosul nu prea este de laudă. Când se face, nu are un preţ, ca sĕ pótă câştiga un ban doi pe el; când nu se face, îl cumpĕră şi ei destul de scump, pentru ca sĕ aibă mămăligă, îl cumpĕră în banĭ şi pe muncă, ce au sĕ o presteze în vara următóre, cu braţele şi cu vitele. Şi pentru ei décă nu se face porumbul, miseria este gata şi numai guvernul îi póte scăpa de fómete, şi munca şi câştigul unui an întreg s'au dus. Astfel în anul 1899 nu s'a făcut de loc porumbul, orĭ nu s'a putut cóce din causa secetei de primăvară, care l'a întârḑiat în desvoltare; în 1902 a căḑut bruma la 15 Septemvrie şi a dat peste el fiind încă verde, de li-s'a stricat iérna în coşare; în 1904 în 18 judeţe ale ţerei nu s'a făcut de loc porumbul, în cât guvernul a fost silit sĕ cumpere şi împartă peste 26,000 vagóne de porumb la sătenĭ, ca sĕ nu piară de fóme ei cu vitele lor cu tot.

Şi în fine unde mai pui pe cei 80,000 sătenĭ atinşĭ de bóla pelagrei, cadavre vii umblătóre pe picióre, o sarcină grea pentru ei, ca şi pentru ţéră şi pentru familiile lor, carĭ toţĭ îşĭ curmă ḑilele cu mâna lor proprie, ne mai putênd suporta starea de miserie şi de chinurĭ, şi pentru ei şi pentru ceilalţĭ?! Óre în sarcina cui sĕ punem pe aceştĭ nenorociţĭ, décă nu în sarcina culturei porumbului? Rapórtele d-lor Dr. Neagoe, Dr. Felix, Dr. Babeş, Dr. G. Maior etc. sunt destul de elocuente şi asilele de pelagroşĭ, cuptórele de pâne publice, o picătură în mare.

Şi décă este astfel cu folosul porumbului în România cea cu pămêntul ei cel faimos de bogat şi cu clima ei de vară aprópe tropicală, óre ce sĕ ḑicem noi cei de la munte despre raporturile poporului nostru, economice şi sociale, cu clima mai aspră şi pămêntul rece şi sèrac? Care este beneficiul şi folosul ce-l au ómenii noştri din cucuruz — *muntenii noştri,* cărora tot al doilea şi al treilea an cucuruzul nu li-se cóce şi ei mănâncă mai mult cucuruz *pîrpălit şi prăjit,* decât copt la sóre, şi pe care li-l dijmuesc nu pârcălabul şi odorbirĕul ca mai nainte, ci li-l scot ciorile din pămênt şi de pe stuleu, li-l mănâncă de pe cocean ursul şi viezurile şi mistreţul. Bieţii ómenĭ cu copii cu tot, stau lunĭ de ḑile de strajă ḑiua şi nóptea în pădure la cucuruz şi-l păzesc sĕ nu li-l fure şi sĕ nu-l jumuléscă ursul şi viezurile orĭ porcii sĕlbaticĭ, şi sĕ-şĭ păzéscă munca şi avutul lor. Décă s'ar calcula esact ceea-ce îl costă şi cât îi aduce un loc de un jugĕr, de sigur că şi în anii cei bunĭ cu puţin s'ar alege, ér în anii cei rĕi totdéuna cu pagubă însemnată. Chiar şi cucuruzul de munte numit *Scorumnic,* cel care se cóce normal în 100 ḑile, nu este destul de sigur pentru dênşii, orĭ cât de puţin roditor ar fi el, căcĭ de câte orĭ nu cade zăpada pe munţii cei înalţĭ prin August şi aruncă bruma şi la dênşii, ér păstoriĭ şi ciobanii sunt siliţĭ sĕ părăséscă văratecul lor din munte de câte-orĭ înainte de S-ta Marie mare!! Atuncĭ şi cucuruzul de munte este rĕpus cu totul.

Acum a început sĕ se ivéscă pelagra şi pe la noi, deşi nu în mĕsura înspăimêntătóre ca în România, Italia, unde poporaţiunea se hrănesce anul întreg esclusiv cu mămăligă şi cu prea puţine legume, şi fără lapte şi carne.

Dér de ce sĕ lăsăm sĕ dăinuéscă lucrurile aşa mai departe; bărbaţii şi braţele apte de muncă sĕ pribegéscă prin America şi acasă sĕ se 'ntindă pelagra, pe carĭ în négra iobăgie nu le-am avut? Şi de ce sĕ silim, sĕ forţăm natura?

SCIRILE DILEI.

— 14 (27) Decemvrie.

Industria nóstră de casă. D-l Dumitru Comşa, profesor în Sibiiu, a alcătuit 9 albumurĭ cu modele brodate şi ţesute, 25 albumurĭ chromolitografiate, o colecţie de vechiturĭ şi alte câte-va obiecte proprii ormamentaţiei ţĕrănescĭ. Aceste obiecte — scriu foile din România — sunt destinate a se oferi Reginei României, Academiei Române şi museului de artă naţională a ministeriului român de instrucţie.

Românĭ ardelenĭ încetăţeniţĭ. In şedinţa de Sâmbătă a Senatului român s'a votat recunóscerea calităţii de cetăţenĭ românĭ

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Din trecutul telegrafiei.

(Telegraful şi poesia. — Depeşile cele mai costisitóre, à 72,000 francĭ.. — Altă depeşă à 22500 francĭ. — Telegrafiare în jurul pămêntului. — Poesiĭ telegrafate.)

Era o frumósă séră de Maiŭ...

Adecă nu... Astfel încep numai noveleţele poetastrilor.

Voiŭ sĕ încep scienţificesce:

— Se scie, că cel dintâiŭ cablu...

Adecă érăşĭ nu e bine. Ce sĕ scim înainte de a povesti întêmplarea?

Totuşĭ, mai bucuros voiŭ începe pe córda romanelor, căcĭ ce roman sensaţional póte rivalisa cu sbuciumările omenirei de a lega lumea veche cu lumea nouă? De a o lega în înţeles real: de la margine la margine, de la ţĕrm la ţĕrm, cu frûnghiĭ împletite din sîrme de fer şi de aramă! Ba nu numai atât, ci de a înfăşura jur-împrejur pămêntul întreg cu veḑigĭ şi în reţele de sîrmă!

Se ḑice, că unde ajunge drum de fier, tóte cântecile pier. Unde ajung invenţiile firelor technice: şinele trenului; sîrmele telegrafului şi ale telefonului cu stâlpiĭ lor pleşuvĭ şi muţĭ — de acolo dispare poesia, dispare farmecul firei, dispare sgomotul şi gâlcéva de dragoste a pasĕrilor, dispare frumuseţa!

Şi totuşĭ câtă poesie ascund, pentru omul cugetător, aceste minunĭ ale sciinţei moderne.

La patru-ḑecĭ de miĭ de chilometri percurge într'o singură secundă curentul electric de-alungul acelor sîrme — unele grosuţe, altele subţirele — carĭ acuşĭ se acaţără în aer, pe vêrfurĭ de stîlpĭ desmăţaţĭ, acuşĭ se légănă de-alungul balustradei unui pod, acuşĭ trec gingaşe peste casele oraşelor, acuşĭ se ascund în cablurĭ pe sub strade şi pasage. — Telegrafistul abia apasă levatorul „cheiĭ“ — când curentul magic o şi tulesce ca gândul peste case, pe sub stradă; peste munţĭ, peste hotare; peste văi şi peste sate; peste ţĕrĭ şi pe sub mărĭ; coborînd din lumina şi vâlva aerului, în abisul şi întunerecul pămêntului; de prin pustietăţĭ şi codriĭ îmbĕtrâniţĭ — rĕsbind pe fund de ape şi oceane, printre polipĭ şi haos de nămol şi nisipurĭ, pe unde om nu umblă, ochiŭ omenesc nu pĕtrunde şi sgomotul lunei nu conturbă licăririle de viéţă, ce mijesc şi pe aicĭ. Telegrafistul din Petrupol nu-şĭ aduce mâna în repaos, când impulsul electric şĭ-a crestat deja presenţa în Mukden-ul depărtat, lunecând într'o clipă de-alungul şi de-alatul unui continent şi jumĕtate.

Era o frumósă ḑi de vară. Anul Mântuiriĭ 1858, luna lui Cuptor, ḑiua 20. Douĕ vase puternice „Agamemnon“ şi „Niagara“ se aflau pe Oceanul Atlantic, la punctul marcat prin gradele 52° 05 lat. nord. şi 32° 42 long. vestică de la Greenwich. La ora 1 şi 30 minute după prânḑ cele douĕ vapóre au plecat în direcţiĭ opuse „Agamemnon“ către Valentia din Irlanda, ér „Niagara“ către Fundlanda nouă, ducênd fie-care câte o jumĕtate din cablul menit sĕ împreune Europa cu America.

Intreprinderea nu progresa atât de neted, pe cât aştepta lumea. Firul era sĕ se rupă de câteva orĭ şi numai îngrijirei minuţióse, precum şi mĕsurărilor electrice neîntrerupte, a trebuit sĕ se mulţuméscă reuşita espediţiei. In 5 August cablul era aşeḑat. Distanţa directă între Valentia şi Fundlanda Nouă face 4500 chilometri, pentru carĭ a trebuit un cablu de 5500 chlm., diferenţa de 5500—4500 = 1000 chilometri reclamându-o sinuosităţile terenului şi abaterile de la linia dréptă în mersul orisontal. De la Hearts Content (litoralul estic al Fundlandei noue) telegraful a fost continuat de-acurmeḑişul insulei până la Placentia (litoralul sudic), fiind legat aicĭ cu cablul ce duce la Sydney (capul Breton), de aicĭ adêncindu-se din nou pe fundul mărei până la Canso (litoralul estic al Scoţiei Nouĕ), unde a fost captat, în fine, în reţéua telegrafică americană.

Costul cablului şi al aşeḑăriĭ a fost 28,800.000 de francĭ.

Regina Victoria felicită din acest incident pe presidentul Statelor unite pe cale telegrafică. Insĕ depeşa a reclamat

următorilor Românî ardelenî stabiliţî în Dobrogea: Alexe Roşculeţ, George I. Şeitan, Nicolae Manea Stoia, Dumitru St. Moţoiu, Nicolae Moroianu, Niţă N. Popa şi Nicolae Oancia.

Emigrările în America. Din statistica dărilor plătite în Statele-Unite ale Americeî, care s'a încheiat cu diua de 30 Iunie 1904, resultă, că până la acest termin au imigrat în statele Uniunei americane în decursul unui an 812,870 persóne. Numĕrul emigranţilor din monarchia nóstră a scădut cu 28,855 persóne faţă de anul trecut. Cu totul au luat drumul spre America în acest an 177,156 persóne din Austro-Ungaria.

Pentru masa studenţilor românî din Braşov au întrat ca *rescumpĕrare a felicitărilor de anul nou*: de la d-l *Nicolae Dima şi familia* din Braşov *20 cor.* Priméscă generosul donator cele mai căldurόse mulţămite. — *Direcţiunea şcólelor medii gr. or. române.*

La fondul „masa studenţilor" din Brad au întrat următórele dăruirî: 1) De la „Oraviţana" institut de credit şi economii în Oraviţa şi Dr. Ioan Nedelcu adv. drept *cunună eternă* pentru fericiţii D-na Alexa Mangiuca şi Ecaterina Trăilă n. Boboronyi 40 cor. 2) De la Ioan Irimie, preot în Mesteacăn (Zarand) pentru fiica sa, preotésa Victoria Colf, rĕposată la 5 Decemvrie şi pentru ginerele sĕu Constantin Leucă, fost preot în Lazuri 10 cor. In vecî amintirea lor. *Comisiunea administrativă.*

Un comunicat al guvernului rusesc. In urma comunicărei guvernului rus, ministerul român de esterne a făcut cunoscut tuturor prefecţilor, prin intermediul celui de interne, că orî-ce persóne întrate în interiorul Rusiei cu paşaport vizat în regulă de consulii ruşî, — după espirarea vizei, care nu e valabilă decât 6 lunî, — vor trebui sĕ céră prelungirea termenului de şedere prin guvernator, căcî în casul contrar vor fi siliţî a părăsi Rusia şi a plăti amendă pentru fie-care di de întârdiere peste termenul paşaportului.

Congresul naţional al Statelor-Unite se va întruni la 5 Ianuarie 1905.

Pressa în Bucovina. E caracteristic, că în Bucovina predomină în mod estraordinar de mare pressa germană, având 25 foi periodice. După foile germane vin cele române, însĕ numai în numĕr de 6, apoi cele rutene 5 la numĕr. Afară de acestea mai esistă încă o fóie polonă.

Invĕţaţî ruşî în Extremul Orient. Din Petersburg se anunţă, că pe un vas al flotei baltice se află şi o comisiune de savanţî ruşî, carî sub conducerea profesorului Leontief vor studia în trécăt flora şi fauna Asiei rĕsăritene.

Starea semĕnăturilor în România. Până acum rapiţa, grânele şi tóte semĕnăturile de tómnă se află în bună stare. Zăpada s'a topit în tótă ţéra. Sunt temerî ca nu cum-va, înainte de a cădé un nou strat de zăpadă, sĕ fie ger aspru; în acest cas, starea rapiţei şi a celor-lalte semĕnăturî e periclitată mult. De la cea căduta în Muntenia şi Moldova şi primele dile ale lunei Noemvrie şi până acum, n'a mai cădut zăpadă în cantitate mare. In nordul Moldovei a cădut însĕ în mică cantitate.

---

nicî mai mult, nicî mai puţin de cât 16 óre în capĕt — timp suficient pentru a-ţî perde astădî tóte ilusiile de telegraf, dér câştig enorm pentru acel an.

Bucuria însĕ n'a fost de lungă durată. Imediat după schimbarea felicitărilor signalele au început sĕ slăbéscă, ér în 1 Septemvrie a amorţit de-abinele întreg cablul, fără sĕ mai pótă fi adus la licărirî de viéţă. Şi consumase un potop de parale! Din 5 August şi până la 1 Septemvrie s'au dat prin acest cablu 400 de telegrame: 129 din Europe la America, 271 din America la Europa, constituind cele mai costisitóre depeşî, ce s'au schimbat pe pămênt. Anume repartisând costul cablului în suma de 28,800.000 francî, pe cele 400 de casurî, se vin de telegramă 72.000, scris: şepte-decî şi două miî de francî, minus cuoţientul disparent al taxelor, ce se vor fi incassat pentru depeşele singuratice.

(Va urma).

Scirî din România. In decursul acestei sĕptĕmânî se va aranja o *mare vênătóre* pe teritoriul comunei Bârzescî din districtul Vaslui. La acéstă vênătóre va participa şi principele de corónă Ferdinand.

— In urma achitării medicului evreu *Dr. Jakobsohn*, fost acusat că şî-ar fi otrăvit nevasta, acesta a înaintat acusa la tribunalul comercial din Ploescî contra societăţilor de asigurare „Patria" şi „Anker" pentru a ajunge în posesiunea sumelor de asigurare, care îî compet după mórtea soţiei sale.

— De un timp încóce mai mulţî agenţî ruşî călătoresc prin oraşele şi comunele României, colectând banî pentru familiile soldaţilor căduţî în rĕsboiul din Extremul Orient. Autorităţile rusescî au comunicat acum autorităţilor române, că aceştî pretinşî agenţî sunt nisce *şarlatanî ordinarî* şi le rógă sĕ-i aresteze.

Despre asimilaţie.

In nr. 272 (22 Dec. n.) al diarului nostru am arătat pe scurt ceea-ce scriea un óre-care *Rácz Gyula* în revista *„Magyar Közélet"* despre asimilaţie. Autorul spunea, că puterea asimilatóre a Maghiarilor póte sĕ absórbă în maghiarism pe indivizî şi grupurî mai micî etnice, ei însĕ (Maghiarii) nicî-odată nu vor fi în stare a asimila masse marî, cum sunt d. e. *Românii* şi Slavii, şi e o curată risipă de timp, de forţe şi de banî pentru o lucrare ale cărei resultate nu sunt în proporţie cu jertfele aduse.

Autorul urméză cu espunerile sale în numĕrul de la 25 Decemvrie al revistei amintite. Acest al doilea articol al sĕu cuprinde nisce date fórte preţióse, carî arată în mod nu se póte mai clar absurditatea ideii acelor şoviniştî descreeraţî, carî prin asimilarea rasselor nemaghiare gândesc că vor puté odată sĕ realiseze ideia şi mai absurdă a imperialismului maghiar. Vorbind despre Românî, el dice între altele:

„Cei aprópe 3 milióne de Românî nu se înmulţesc numai prin *sporire naturală*, ci şi pe calea *asimilării*. Duşmanul cel mai compact şi mai puţin accesibil al Maghiarilor sunt Românii, carî atât prin faptul că locuesc în grupurî compacte, cât şi în urma ocupaţiunii, a raporturilor geografice şi a situaţiunei topografice şi în virtutea firei lor *lăuntrice*, trăesc mai *isolaţî*. Cu sutele de miî de Românî, Maghiarii peste tot nu vin în atingere. La acésta se mai adauge alipirea instinctivă a Românilor de naţionalitatea lor. Prin nesciinţa lui, Valahul *silesce* pe Maghiarul şi Sasul mai inteligent *sĕ-i înveţe* şi vorbéscă limba, şi din nenorocire limba română după natura ei, e *lingua contagiosa*. Femeia română încă e o puternică propagatóre a Valahimei; unde şî-a pus piciorul femeia română, acolo bărbatul şi copii se valahiséză".

Drept conclusiune dice, că în loc ca Românii sĕ fie asimilaţî, din contră ei asimiléză pe alţiî pe cale firéscă.

Continuând, spune autorul, că după apariţia primului volum al statisticei recensământului, se bucina cu emfasă în ţéra întrégă, că în decursul ultimului deceniu Maghiarii nu numai că s'au sporit în numĕr, ci s'au sporit şi prin asimilarea altora, — ér décă numerile la Maghiarî scad în numĕr îngrijitor, acésta nu póte fi o temere din punct de vedere naţional, căcî lucréză puternic „asimilaţia în limbă, care dă deplină garanţie pentru-ca maghiarimea sĕ-şî menţină posiţiunea, ba chiar sĕ se întăréscă".

Faptele însĕ desmint vorbele. Prin emigrare, Maghiarii au pierdut 75,000 ómenî (30% din numĕrul total al emigranţilor) şi sporul real nu e de cât 364.000 suflete în timp de 10 anî. Când sĕ asimileze Maghiarii aprópe 11 milióne de suflete ale naţionalităţilor, décă peste tot naţionalităţile ar fi asimilabile?

Proporţia numerică a nascerilor la Maghiarî e mai mică de cât la naţionalităţî, anume cu 0.4% mai mică; pe când la Slovacî de e. a fost de 13.3%, deşi emigrarea e mai mare la Slovacî şi cu tóte că ei formézâ numai 11.9% din întrégă poporaţiune a ţĕriî. De la 1881 încóce *nascerile la Maghiarî scad în mod înspăimêntător.*

Mortalitatea încă e înspăimêntătóre. In 1901 au murit d. e. *la Maghiarî 238000 copiî*, adecă atâţia câţî soldaţî a trimis Japonia pe câmpul de rĕsboiŭ.

Din tóte acestea autorul conclude, că *abia décă se póte vorbi despre asimilarea naţionalităţilor de cătră Maghiarî* — şi numai o acţiune economică puternică póte sĕ salveze pentru Maghiarî cele două columne ale viitorului lor: menţinerea forţei de sporire şi desvoltarea proporţională, care sĕ întrécă pe naţionalităţî în avere şi inteligenţă.

Resistenţa şi atacul Port-Arthurului.

— Urmare. —

2) *Aplicaţiunea fortificaţiunilor la teren în jurul Port-Arthurului.*

In jurul Port-Arthurului s'au construit două linii de fortificaţiune, carî sunt fórte distincte în părţile de nord, ost şi vest. Prima linie este constituită din munţii Dragonului, Erlungşan, Masa, Antşeşan până în rîul Iakunsuiho, colinele prelungitóre spre sud ale munţilor Etseşan şi în fine muntele Liao-ti-şan.

A doua linie de fortificaţiune e constituită din Muntele de aur, ramura colinară E, spre nord, a Muntelui de aur; ramura colinară a Prepeliţelor, pantele de sud ale muntelui Masa şi Antseşan, în fine înălţimile Lupul alb, de pe ţĕrmurile vestice ale mărei interióre.

Ambele linii de fortificaţiune, menţionate mai sus, sunt închise la sud cu fortificaţiunile ridicate pe peninsula Tigrului.

Aceste fortificaţiunî sunt de asemenea pe două linii şi anume: 7 forturî în prima linie şi unul în a doua, aşa încât se póte dice, că linia esterióră se închide cu cele 7 forturî, ér cea interióră cu un fort.

Fortificaţiunile, în ansamblul lor esterior, presintă un patrulater bine distinct cu un perimetru aproximativ de 50 km.

Frontul de sud séu despre mare, este constituit din muntele Liaotişan cu 4 forturî, peninsula Tigrului cu 8 forturî, Muntele de aur cu 6 forturî, în total 18 forturî.

Frontul de ost este constituit din muntele Dragonului cu 4 forturî.

Frontul de nord este constituit din muntele Erlungşan cu două forturî, din muntele Masa cu două forturî şi muntele Antseşan cu două forturî.

Frontul de vest este constituit din prelungirea munţilor Autseşan cu un fort şi din muntele Liaotişan.

Deosebit de aceste forturî din prima linie, se mai găsesc în a doua linie: pe frontul de nord 2 forturî, pe cel de ost 2 şi mai multe redute, ér pe cel de vest 2.

Frontul dinspre mare este în special fórte puternic, după-cum se observă, de aceea flota lui Togo n'a putut sĕ se apropie de el vre-odată.

Muntele de aur este o stâncă largă şi destul de înaltă 130 m., şi, după-cum se arată într'o dare de sémă în „Echo de Paris", se asémănă puţin cu Gibraltarul.

Muntele Liaotişan, înălţimea cea mai mare din împrejurimî (480 m.), este un masiv aprópe isolat scăldat din trei părţî de mare. Din causa constituţiunii şi a înălţimii, ce are atât vîrful cât şi pantele (60—90 m.), nicî o posiţiune nu permite artileriei inimice sĕ-l bată. Acéstă esplică faptul, că pe când Japonesii în tóte părţile au cucerit uvragele esterióre, în partea dinspre Liaotişan n'au putut lua venicul cu tóte sforţările lor, ci s'au limitat la baia Porumbeilor.

Forturile au fost aşedate pe creste în aşa fel, că descoper cât se póte de bine pantele şi unde acésta nu s'a putut, s'au construit baterii înaintate. Aceste baterii înaintate sunt fórte numĕróse înaintea liniei principale a forturilor, în scop de a întârdia cât mai mult înaintarea inimicului.

Fie-care fort este nodul unui grup de mai multe uvrage secundare şi baterii esterióre, cu totul independente unele de altele, complectându-se şi bătându-se reciproc, fără ca nicî una sĕ fie indispensabilă pentru apĕrarea celeialalte. Ast-fel este luneta Kuropatkin şi fortul Kikuau la N. E.

Fortăréţa Port-Arthurului e organisată în mod deosebit de cum sunt cetăţile din Europa, şi într'adevĕr, pe când acestea din urmă au forturile detaşate şi nelegate între ele, forturile de la Port-Arthur sunt unite cu o curtină continuă, ér distanţa între ele variéză de la 3000 m. la 4000 m. Curtinele sunt formate din şanţurî şi ziduri crenelate ocupate de infanterie, în scop de a pune fortăréţa la adăpost de orî-ce surprindere.

In fine Ruşii, de la deschiderea ostilităţilor, n'au perdut un moment de a acoperi regiunea Port-Arthurului cu un numĕr imens de redute, baterii, şanţurî, adăpost şi obstacole de tot felul, destinate de a întârdia cât mai mult pe inimic de a sosi înaintea forturilor.

Chiar în present telegramele dilnice ne aduc scirî, că asediaţii lucréză fără încetare pentru a înmulţi numĕrul uvragelor între Liaotişan şi Nantşan, unde se crede, că au în gând sĕ facă ultima resistenţă.

Décă se observă, Ruşii au ridicat la Port-Arthur 3 serii de obstacole: uvrage înaintate, linia forturilor şi linia a dóua de forturî şi redute.

Forturile, începênd de la códa Tigrului spre vest, cele din prima linie se numesc ast-fel:

Fortul Códa Tigrului nr. 1.
Fortul Weiyeu nr. 2.
Forturile Matseuing nr. 3 şi 4.
Fortul Manteuşan nr. 5.
Fortul Singtsing nr. 6.
Fortul Lantian nr. 7.
Fortul Kincuaşan nr. 8.
Fortul Tumulus nr. 9.
Fortul Liaotişan nr. 10.
Fortul Iahusiu nr. 13.
Fortul Etseşan nr. 14.
Fortul Antseşan nr. 15.
Fortul Wangtai nr. 16.
Fortul Sangşu séu Sunşan nr. 17.
Fortul Erlungşan séu Erluug nr. 18.
Luneta Kuropatkin nr. 19.
Fortul Kekuan séu Tecuan séu Tavan séu Tavaneu nr. 20.
Fortul Kiukishau séu Kikvan nr. 21.
Fortul Kinkitun nr. 22.
Fortul Urlung nr. 23.
Fortul Petuşan nr. 24.
Fortul Laolishui nr. 25.
Fortul Laomutceng nr. 26.
Bateria electrică şi proiector 27.
Forturile muntelui de aur séu Kuangkin 28.

In linia a dóua, începênd de la înălţimea Lupul alb, forturile se denumirea:

Fortul Tcingtau nr. 11.
Fortul Iahuşi nr. 32.
Fortul Radei nr. 31.
Fortul Colina Prepeliţelor nr. 30.

In fine la nord de oraşul vechiŭ sunt forturile chinese nr. 29.

Numerile forturilor, nu sunt cele din realitate; ele au fost puse pentru cetirea cu înlesnire a crochiului.

(Va urma).

ULTIME SCIRI.

Bucurescî, 26 Decemvrie. In şedinţa de adî a camerei şi a senatului, ministrul preşedinte Sturdza comunică adunărilor, *că d-nii Ioan I. C. Brătianu, ministrul de esterne, şi V. Lascar, ministrul de interne, şî-au dat dimisiunile, carî au şi fost primite.* Interimatele vor fi ţinute: la afacerile esterne de preşedintele consiliuluî, ér la afacerile interne de ministrul Haret. In vederea împrejurărilor, prin care trece guvernul, şedinţele camerei şi ale senatului au fost *amânate până Joi.*

Berlin, 27 Decemvrie. Din Petersburg se anunţă, că plecarea brigadei de tiralorî din Odesa a fost întârdiată din motive de politică internă. Esistă temerî, că ar isbucni marî disordine, décă trupele ar pleca din oraş. Pentru aceleaşî motive trupe de reservă au fost trimise spre a înlocui trupele din armata activă plecate pe câmpul de rĕsboiŭ.

Literatură.

„Caractere morale". Acéstă carte atât de instrutivă, bine scrisă şi folositóre, mai ales pentru tinerimea din şcólele medii scrisă de reposatul profesor de limba română Ioan Popea dela gimnasiul nostru din Braşov se găsesce la librăriile şi la tipografia nóstre din Braşov precum şi la celelalte librării române din ţéră şi este una din cele mai potrivite cărţi pentru premii. Dér nu numai pentru băeţî, ci şi pentru fete acéstă carte este de mare preţ pentru înmulţirea cunoscinţelor şi formarea caracterului lor.

Atragem atenţiunea cetitorilor noştri, că la dorinţa vĕduveî autorului reposat, acéstă carte se vinde cu preţul moderat de 2 coróne exemplarul (plus 20 banî porto).

Proprietar: **Dr. Aurel Mureşianu.**
Redactor responsabil **Traian H. Pop.**

Dela „Tipografia A. Mureşianu" din Braşov,
se pot procura următórele cărţi:

(La cărţile aici înşirate este a se mai adauge pe lângă portul postal arĕtat, încă 25 banĭ pentru recomandaţie.)

Scrierĭ literare pentru popor

„Carnetul Roşu", o interesantă novelă nihilistă, tradusă din germană de *Moşul*. O broşură de 104 paginĭ, format octav mic. Broşura oferă o lectură uşóră şi distractivă. — *„Moşul"* e cunoscut cetitorilor noştri din numerósele sale lucrărĭ publicate în foiţa diarului Gaz. Trans. Preţul cu posta 50 banĭ.

„Caractere morale, esemple şi sentinţe ulese din istoriile şi literaturile popórelor vechĭ şi moderne" de *Ioan Popea* preţul cor. 2.50 (cu posta cor. 2.70.) Pentru România 3 Lei, la care este a se adauge şi portul postal.

Dietetica poporală, scrisă cu deosebită consideraţiune la modul de veţuire a ţeranului român, de *Simeon Stoica*, medic pensionat. Conţine vre o 25 figurĭ în text. Se vinde acum în loc de cor. 1.60 cu 1 cor. + 10 b. porto)

Instrucţiunĭ populare despre *datorinţele şi drepturile purtă datorului dere* edate de Wilhelm Niemandz. Acéstă carte e un îndreptar de o trebuinţă nespus de mare pentru toţĭ câţĭ au afacerĭ cu dările. Preţul cor. 1.20 plus 10 banĭ porto.

„Omul", noţiunĭ din anatomie şi fisiologie şi regulĭ igienice pentru conservarea sănĕtăţiĭ şi a corpului omenesc de George *Cătană* înv. Acéstă carte servesce ca manual pentru anul al IV-lea al şcólei pop., pentru şcólele de repetiţiă şi pentru poporul nostru. Preţul 50 banĭ (plus 5 b. porto.)

Cugete şi consideraţiunĭ di exsperienţa vieţiĭ lui Arghirobarb. -se u ţine 170 de sfaturĭ înţelepte, scóse din păţania vieţiĭ. Preţul 20 b. (cu posta 24 b.

Novele de Sienkiewicz: „Natură şi vieţă", „Sluga veche" şi „Ianco musicantul." Traducere de *I. C. Panţu*; o broşură de 192 pag. Preţul 80 banĭ + 5 banĭ porto.

I. C. Panţu: „In plasă". „In Baltă". „Cale grea". „La Códe". „La cârciuma lui Tiriplic." *Schiţe din vieţa dela ţéră*. O broşură de 112 pag. cu preţul 40 banĭ (+ 5 banĭ porto.)

I. C. Panţu: *„La târg"*, povestire din viéţa unui cioban. O broşură din 32 pag. cu preţul 16 banĭ + 3 banĭ porto.

Lira Bihorului, o carte cu povestirĭ istorice scrisă în versurĭ, de *Antoniu Pop*. Preţul 40 b. (cu porto 46 banĭ.

Părintele Nicolae, schiţă din viéţa preoţilor de *G. Simu* Preţul 60 b. + 6 banĭ porto.)

Săpătorul de banĭ, comediă în trei acte, localisată de *A. Popp*. Se recomandă mai ales pentru cei vréu sĕ jóce teatrul. Preţul 24 banĭ (prin postă 28 b.)

Viéţa după mórte, sĕu nemurirea sufletului, dedusă din misteriul fiinţei omenescĭ şi deşertăciunea celor trecĕtóre, de *I. P.* Ediţia II. Preţul cor. 1. (Cu posta cor. 1.10).

Poesii de *R. V. Buticescu*. Preţul era la început 2 cor. 40 b., acum numai cor. 1.20 (cu posta cor. 1.40)

Suspin şi zimbire, poesii şi prosă de *A. Pop*. Preţul 80 banĭ (cu porto 86 b).

Taina norocului sĕu Povestea satului Nemernicenĭ de Tache *Brânduş*. Acésta carte e fórte potrivită pentru poporul nostru şi costă 1 cor. (+10 b. p.)

Balade poporale de Avram *Corcea* costă cor. 1.60 plus 10 b. porto. Pentru România 3 lei 20 b.

Banca de şcólă de I. Dariu, 30 b. plus 10 b. p.)

Disciplina în serviciul educaţiunii de I. Dariu, 40 b. (plus porto 10 b.

Idealul invĕţătorului român de *I. Dariu*, 40 b. (plus porto 10 b.)

Lilice dela Pind, poesii macedonene-originale şi daco-române de *P. Vulcan*, cor. 2 (pl. porto 10 b.)

„Supplex Libellus Valachorum", memoriul presentat împĕratului Leopold II. de către episcopii Bob şi Adamovicĭ în numele poporului român din Transilvania la anul 1791. Textul original latinesc şi alăturea de acesta traducerea românéscă făcută de profesorul Dr. E. *Dăianu*. Un esemplar broşat costă 1 coróna (+ 5 b. porto).

Românii Secelenĭ. Causele decadenţei lor economice şi mijlócele de îndreptare. Disertaţiune de Ioan I. Lăpădat. 30 banĭ plus 5 banĭ porto.

Tragedia Calvarului de abat. Henry Bolo traducere în românesce de membrii soc. de lect. „Inocenţiu M. Clain" din (Blaşiu. Preţul 2 cor. pentru România 3 lei plus 20 b. porto).

Nopţi de érnă. novele pentru popor, de *George Simu*. Conţine novele cu tendinţe morale. Form. 4° 250 pag. Preţul cor. 1.20 (cu posta cor. 1.30)

Opşagurĭ, cât cioplite, cât pilite şi la lume împărţite, de *I. P. Reteganul*. Vre-o 60 de poesii glumeţe. Pr. 80 b. (+ p. 10 b.)

Schiţe din Italia de Teodor *Bulc*, preţul 2 cor. (+ 20 b. porto).

Amintiri din Grecia de Teodor *Bulc*; preţul cor. 1.20 (plus 10 b. porto).

Poesii poporale despre Avram Iancu adunate şi publicate de Simeon Fl. *Marian*. Preţul 1 cor. (+ 10 b. porto)

Musa omeşană, poesii poporale din jurul Năsĕudului, culese de *Iuliu Bognariu*. Preţul 50 b. (cu posta 56 b.)

Teoria dramei cu un tractat introductiv despre frumos şi artă de prof. Dr. Iosif *Blaga*. Preţul coróne 3.60 (plus 30 b. porto.)

Trilby, roman în românesce de Afin dela Tuscia. Preţul 2 cor plus 20 banĭ porto.

„Consideraţiunĭ istorice asupra asociaţiunii popórelor şi aplicaţiunile lor la *naţiunea nóstră*" de *Ioan Clinciu* profesor în Bucurescĭ. Preţul 2 cor. (+ 10 banĭ porto.)

Cartea Sătênului, novele de Em. *Părăeanu* cor. 1 (pl. 5 b. por.)

„In vĕtŏre" novele şi impresii de *Vlăhuţă*, cor. 1·25 (porto 10 b.)

„Amicul tinerimei", Anul I. fóiă de cunoscinţe folositóre de prof. I. *Moisil*- legat în păreţĭ tarĭ costă 5 cor. (por. 20 b.)

Povestea despre prinţul Ahmed al Kamel sĕu Pribeagul îndrăgostit Tradusă de *Dr. T.* Preţul 60 b. (+ 6 b. porto.

Buchetul, culegere de cântărĭ bĕtrânescĭ şi naţionale de I. Pop Reteganul. Preţul 50 b. (cu porto 56 b.)

Logodnica contelui Stuart, povestire din viéţa Românilor bihorenĭ, de *L. Rudow-Suciu*. 148 pag. 8°. Preţul. 1 cor. (+ 10 b. porto.)

125 chiuiturĭ de carĭ strigă feciorii în joc, de *I. P. Reteganul*. Pr. 24 b. cu porto 30 b.

Cursul la bursa din Viena.
Din 24 Decemvrie n. 1904.

Renta ung. de aur 4%	118.75
Renta de coróne ung. 4%	97.95
Impr. căil. fer. ung. în aur 3½%	88.70
Impr. căil. fer. ung. în argint 4%	97.05
Bonurĭ rurale croate-slavone	98.50
Impr. ung. cu premii	210.—
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Seghedin	163.—
Renta de hârtie austr.	100.25
Renta de argint austr.	100.20
Renta de aur austr.	119.55
Renta de coróne austr. 4%	100.35
Bonurĭ rurale ungare 3½%	91.20

Losurĭ din 1860.	155 50
Acţii de-ale Băncei austro-ungară	16 32
Acţii de-ale Băncei ung. de credit	802.50
Acţii de-ale Băncei austr. de credit	673.—
Napoleondorĭ	19.06
Mărcĭ imperiale germane	117.57½
London vista	239.70
Paris vista	95.30
Note italiene	95.20

Cursul pieţei Braşov.
Din 25 Decemvrie n. 1904.

	Cump.	Vênd.
Bancnote rom.	18.64	18.70
Argint român.	18.40	18.64
Napoleond'orĭ.	19.06	19.10
Galbenĭ	11.20	11.30
Ruble Rusescĭ	2.53	2.54
Mărcĭ germane	117.20	117.40